

SLOVENSKÁ INŠPEKCIA ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA INŠPEKTORÁT ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA BANSKÁ BYSTRICA

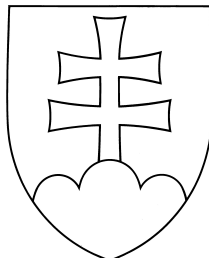
Jegorovova 29B, 97401 Banská Bystrica

Číslo spisu

782/46/2023-2274/2023

Banská Bystrica

10. 02. 2023

ROZHODNUTIE

č.782/46/2023-2274/2023

Popis konania / Účastníci konania

Slovenská inšpekcia životného prostredia, Inšpektorát životného prostredia Banská Bystrica ako príslušný orgán štátnej správy vo veciach v oblasti prevencie a manažmentu introdukcie a šírenia invázných nepôvodných druhov podľa § 7 ods. 1 písm. b) a § 9 písm. c) a písm. d) zákona č. 150/2019 Z. z. o prevencii a manažmente introdukcie a šírenia invázných nepôvodných druhov a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len "zákon č. 150/2019 Z. z." alebo "zákon o invázných druhoch") účastníkovi konania:

Obec Budča
Lhenická 33
962 33 Budča
IČO: 00319759

Výrok

nariaďuje:

vykonať opatrenia na nápravu podľa § 9 písm. d) v nadväznosti na § 16 ods. 15 zákona č. 150/2019 Z. z. v tomto rozsahu:

1) Prijat' trvalo účinné opatrenia na zamedzenie úniku alebo šírenia invázných nepôvodných druhov rastlín uvedených v zozname invázných nepôvodných druhov vzbudzujúcich obavy Slovenskej republiky a v zozname invázných nepôvodných druhov vzbudzujúcich obavy Európskej únie na území obce.

Termín: do 30.06.2023

2) Upozorniť vlastníkov, správcov a užívateľov pozemkov na území obce Budča na miesta výskytu invázných nepôvodných druhov rastlín a na ich povinnosti podľa § 3 ods. 2 zákona č. 150/2019 Z. z. zverejnením informácie o miestach výskytu invázných nepôvodných druhov rastlín a informačného letáku podľa § 14 ods. 2 zákona č. 150/2019 Z. z. na svojom webovom sídle a iným spôsobom v obci obvyklým.

Termín: bezodkladne

3) Vykonať vlastné zistenia výskytu invázných nepôvodných druhov rastlín na území obce raz mesačne v období mesiacov apríl až september. Na základe týchto zistení následne upozorniť vlastníkov, správcov a užívateľov pozemkov na miesta výskytu invázných nepôvodných druhov rastlín a na ich povinnosti podľa § 3 ods. 2 zákona č. 150/2019 Z. z.

Termín: bezodkladne po uskutočnení zistenia

Odôvodnenie

Slovenská inšpekcia životného prostredia, Inšpektorát životného prostredia Banská Bystrica, odbor inšpekcie biologickej bezpečnosti (ďalej len „Inšpekcia“) vykonala dňa 20.10.2022 štátny dozor u kontrolovanej osoby, ktorou je Obec Budča, Lhenická 33, 962 33 Budča, IČO: 00319759 (ďalej len „účastník konania“), zameraný na zisťovanie dodržiavania ustanovení zákona č. 150/2019 Z. z.

Inšpekcia štátnym dozorom spojeným s terénnou obhliadkou vykonanou za účasti zástupcu kontrolovanej osoby zistila na území obce Budča na parcelách EKN č. 977/2 k.ú. Budča, CKN č. 976/2 k.ú. Budča, EKN č. 221/1 k.ú. Budča, EKN č. 938/1 k.ú. Budča, EKN č. 1068/2 k.ú. Budča, EKN č. 1151/2 k.ú. Budča výskyt rastlín invázneho nepôvodného druhu zlatobyľ kanadská (*Solidago canadensis*), ktorý je podľa prílohy č. 1 k nariadeniu vlády Slovenskej republiky č. 449/2019 Z. z., ktorým sa vydáva zoznam invázných nepôvodných druhov vzbudzujúcich obavy Slovenskej republiky (ďalej len „národný zoznam“), invázny nepôvodný druh rastlín vzbudzujúci obavy Slovenskej republiky.

Vykonaným štátnym dozorom v obci Budča, Inšpekcia zistila, že kontrolovaná osoba, v rámci svojej pôsobnosti v oblasti prevencie a manažmentu introdukcie a šírenia invázných nepôvodných druhov podľa § 14 ods. 1 a 3 zákona č. 150/2019 Z. z. neupozorňovala vlastníkov, správcov a užívateľov pozemkov na miesta výskytu invázných nepôvodných druhov na území obce a na ich povinnosti podľa § 3 ods. 2 zákona č. 150/2019 Z. z. zverejnením informácie o miestach ich výskytu a informačného letáku podľa § 14 ods. 2 zákona č. 150/2019 Z. z. na svojom webovom sídle a iným spôsobom v mieste obvyklým.

Výsledkom štátneho dozoru je Protokol o vykonaní štátneho dozoru č.46/047/22/ID-P, č. konania 10135/46/2022-37020/2022 (ďalej len „protokol“), s ktorým bol účastník konania oboznámený dňa 02.11.2022 a mal možnosť sa k zisteniam v ňom uvedeným vyjadriť v lehote do 10 dní od doručenia protokolu. Obec Budča sa k zisteniam štátneho dozoru Inšpekcii v stanovenej lehote nevyjadrila. Inšpekcia dňa 16.11.2022 skončila štátny dozor oznámením č. konania 10135/46/2022-40233/2022.

Na základe vykonaného štátneho dozoru a zistených nedostatkov uvedených v protokole, Inšpekcia listom, č. konania 782/46/2023-1057/2023 doručeným dňa 17.01.2023 oznámila Obci Budča začatie konania o uložení opatrení na zabezpečenie dodržiavania ustanovení zákona č. 150/2019 Z. z. podľa § 9 písm. d) v nadväznosti na § 16 ods. 15 zákona č. 150/2019 Z. z., pretože:

1) Obec Budča porušila zákaz uvedený v § 2 ods. 1 zákona č. 150/2019 Z. z., ktorý ustanovuje, že invázne nepôvodné druhy uvedené v národnom zozname, je zakázané priniesť na územie Slovenskej republiky, držať, rozmnožovať, prepravovať okrem ich prepravy v súvislosti s ich eradikáciou, uvádzať na trh, používať, vymieňať, nechať rozmnožovať, chovať, pestovať alebo uvoľniť do životného prostredia, tým že na pozemkoch na území obce Budča nechala rozmnožovať invázne nepôvodné druhy rastlín zlatobyľ kanadská (*Solidago canadensis*), ktoré sú podľa Prílohy č. 1 národného zoznamu invázne nepôvodné druhy rastlín vzbudzujúce obavy Slovenskej republiky.

2) Obec Budča porušila ustanovenie § 3 ods. 2 zákona č. 150/2019 Z. z. podľa ktorého je vlastník alebo správca pozemku povinný za podmienok a spôsobom ustanoveným vyhláškou Ministerstva životného prostredia č. 450/2019 Z. z., ktorou sa ustanovujú podmienky a spôsoby odstraňovania invázných nepôvodných druhov, odstraňovať zo svojho pozemku invázne nepôvodné druhy uvedené v národnom zozname alebo v zozname EÚ a starať sa o pozemok tak, aby sa zamedzilo ich šíreniu. Porušenia uvedeného ustanovenia zákona č. 150/2019 Z. z. sa Obec Budča dopustila tým, že z pozemkov vo svojom vlastníctve neodstraňovala invázne nepôvodné druhy vzbudzujúce obavy Slovenskej republiky zlatobyľ kanadská (*Solidago canadensis*) a nestarala sa o pozemky vo svojom vlastníctve tak, aby sa zamedzilo ich šíreniu.

3) Obec Budča si neplnila povinnosti vyplývajúce z § 14 zákona č. 150/2019 Z. z., podľa ktorého má obec pri výkone samosprávy povinnosť upozorňovať vlastníkov, správcov a užívateľov pozemkov na miesta výskytu invázných nepôvodných druhov a na ich povinnosti podľa § 3 ods. 2 zákona č. 150/2019 Z. z. zverejnením informácie o miestach výskytu invázných nepôvodných druhov rastlín a informačného letáku podľa § 14 ods. 2 zákona č. 150/2019 Z. z. Obec je podľa § 14 ods. 3 zákona č. 150/2019 Z. z. povinná zverejniť informácie o miestach výskytu invázných nepôvodných druhov a informačný leták podľa § 14 ods. 2 zákona č. 150/2019 Z. z. bezodkladne po ich doručení od Štátnej ochrany prírody Slovenskej republiky na svojom webovom sídle alebo na úradnej tabuli, ak nemá zriadené webové sídlo, a iným spôsobom v mieste obvyklým.

Obec môže podľa § 14 ods. 1 zákona č. 150/2019 Z. z. upozorňovať vlastníkov, správcov a užívateľov pozemkov na miesta výskytu invázných nepôvodných druhov a na ich povinnosti podľa § 3 ods. 2 zákona č. 150/2019 Z. z. aj na základe vlastného zistenia.

Zákon o invázných druhoch nadobudol účinnosť 01.08.2019 a jeho účelom je ustanoviť pravidlá pre prevenciu, zmiernenie a minimalizáciu nepriaznivých vplyvov introdukcie a šírenia invázných nepôvodných druhov na biodiverzitu a súvisiace ekosystémové služby, ako aj na ľudské zdravie, bezpečnosť a hospodárstvo. Invázne druhy rastlín majú vďaka svojim vlastnostiam vysokú konkurenčnú schopnosť voči ostatným druhom rastlín a úspešne potláčajú ich rast a sú to nepôvodné druhy, teda druhy s prirodzeným alergickým potenciálom pre tunajších obyvateľov. Invázne rastliny majú vlastnosti, ktoré vyžadujú celospoločenský systematický a koordinovaný postup ich odstraňovania a prevencie ich šírenia. Okrem zdravotných rizík a environmentálnych dosahov na prírodu, prináša šírenie invázných druhov rastlín aj ekonomické a hospodárske straty a následne zvýšené náklady na odstránenie dôsledkov ich šírenia.

Pojem „invázny nepôvodný druh“ je definovaný v článku 3 nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 1143/2014 o prevencii a manažmente introdukcie a šírenia invázných nepôvodných druhov ako nepôvodný druh, o ktorom sa zistilo, že jeho introdukcia alebo šírenie ohrozuje biodiverzitu a súvisiace ekosystémové služby, alebo že má na ne nepriaznivý vplyv, pričom pod pojmom „nepôvodný druh“ sa rozumie akýkoľvek jedinec druhu, poddruhu alebo nižšieho taxónu živočíchov, rastlín, húb alebo mikroorganizmov introdukovaný mimo oblasť svojho prirodzeného výskytu a pod pojmom „introdukcia“ sa rozumie presun druhu v dôsledku zásahu človeka mimo oblasť jeho prirodzeného výskytu.

Odstránenie invázných nepôvodných druhov rastlín sa musí uskutočniť v súlade s vyhláškou Ministerstva životného prostredia Slovenskej republiky č. 450/2019 Z. z., ktorou sa ustanovujú podmienky a spôsoby odstraňovania invázných nepôvodných druhov.

Vo všeobecnosti je pri odstraňovaní invázných nepôvodných rastlín potrebné brať do úvahy aký majú spôsob rozmnožovania a do akej biologickej skupiny patria, početnosť na lokalite, charakter a situovanie stanovišťa, ohrozenosť a veľkosť lokality, fázu rastu rastliny a ďalšie biologické vlastnosti druhu. Je potrebné ich odstraňovať hneď v počiatočnom štádiu ich výskytu na lokalite, keď je ich odstraňovanie najefektívnejšie. Pri druhoch rozmnožujúcich sa aj generatívnym spôsobom je potrebné zrealizovať zásah pred alebo v čase kvitnutia druhu, zásadne pred začiatkom tvorby semien.

Na území obce Budča bol vykonaným štátnym dozorom zaznamenaný výskyt rastlín invázneho nepôvodného druhu zlatobyľ kanadská (*Solidago canadensis*) na parcelách EKN č. 977/2 k.ú. Budča, CKN č. 976/2 k.ú. Budča, EKN č. 221/1 k.ú. Budča, EKN č. 938/1 k.ú. Budča, EKN č. 1068/2 k.ú. Budča, EKN č. 1151/2 k.ú. Budča.

Rastlinný druh zlatobyľ kanadská (*S. canadensis*) patrí medzi najviac rozšírené invázne nepôvodné druhy rastlín, nakoľko je to konkurenčne veľmi silná rastlina, ktorá potláča pôvodné druhy. Pôvodnou oblasťou výskytu tejto trvácej rastliny je Severná Amerika. Stonka dorastá do výšky 150 cm, je rovná, nerozkonárená, chlpatá. Listy vyrastajú z byle striedavo, sú kopijovité, ostro pílkovité, dĺžky 5-15 cm so šírkou do 2 cm. Na spodnej strane listov sú vedľa hlavnej žilky pozorovateľné aj dve postranné žilky. Má vretenovitý koreň s početnými horizontálnymi koreňovými výbežkami. Súkvetie je chocholíkatá metlina, tvorená dvomi úbormi žltých kvetov s priemerom 3,8-8,5 mm. Kvitnutie prebieha v mesiacoch august až október pričom v tomto období predstavuje veľmi silný peľový alergén. Plodom je 1 mm dlhá nažka s páperím dlhým 2,5 mm, ktoré jej umožňuje pomocou vetra prekonávať veľké vzdialenosti. Zlatobyľ kanadská sa rozmnožuje prevažne generatívne. Semená dozrievajú ihneď po odkvitnutí. Majú veľmi dobrú klíčivosť aj za menej priaznivých podmienok. Zlatobyľ kanadská sa rozmnožuje aj vegetatívnym spôsobom pomocou plazivého rozkonáreného podzemku, z ktorého vyrastajú nové rastliny. K vegetatívnemu rozširovaniu dochádza aj ľudskou činnosťou pri premiestňovaní pôdy s prítomnými koreňovými podzemkami.

Zlatobyľ kanadskú je povolené odstraňovať vykopávaním, aplikáciou horúcej pary, vytrhávaním, pastvou, orbou, kosením, mulčovaním, chemickým alebo kombinovaným spôsobom. Mechanické spôsoby odstraňovania musia byť uskutočňované dôsledne, pretože nedôsledné mechanické odstraňovanie je bez použitia ďalších metód neúčinné a zvyšuje sa ním nebezpečenstvo ďalšieho rozširovania rastlín. Odložené časti podzemkov, ponechané na mieste alebo vo vitálnom stave premiestnené na iné miesto, môžu veľmi ľahko regenerovať a nekontrolovateľne sa šíriť

alebo opakovaným nesprávnym kosením môže dôjsť k zhusteniu porastu a rozšíreniu lokalít s výskytom invázných rastlín. U druhu zlatobyľ kanadská je doba od opelenia po dozretie semien veľmi krátka, keďže semená dozrievajú krátko po odkvitnutí. Dôležitá je schopnosť semien dozrieť na odstránenej nadzemnej časti rastliny. Z tohto dôvodu je dodržanie podmienok stanovených vyhláškou č. 450/2019 Z. z. u jednotlivých spôsobov odstraňovania veľmi dôležité. Odstraňovanie invázných nepôvodných druhov rastlín je potrebné vykonávať opakovane a dlhodobo.

Pred vydaním rozhodnutia mal účastník konania možnosť sa oboznámiť s podkladmi pre vydanie rozhodnutia a v lehote 7 dní odo dňa doručenia tohto oznámenia bolo možné sa písomne vyjadriť k podkladom rozhodnutia a k spôsobu ich zistenia, prípadne navrhnúť ich doplnenie, resp. bolo možné predložiť ďalšie dôkazové materiály, ktoré by mohli objasniť zistenie skutkovej podstaty veci. Inšpekcia súčasne účastníka konania upozornila, že ak v stanovenej lehote nepredloží vyjadrenie k podkladom rozhodnutia a k spôsobu ich zistenia, ani ich nedoplní, bude pri rozhodovaní v predmetnej veci vychádzať zo známych podkladov, ktoré má Inšpekcia k dispozícii. Týmto nie je dotknuté právo účastníka konania nahliadnuť do príslušného spisového materiálu v sídle IŽP Banská Bystrica.

Účastník konania sa k podkladom rozhodnutia a k spôsobu ich zistenia v stanovenej lehote nevyjadril. Inšpekcia zohľadnila v predmetnom rozhodnutí skutočnosť, že napriek snahám sa šírenie invázných nepôvodných druhov rastlín nedarí zastaviť a stav rozšírenia invázných nepôvodných rastlín je na Slovensku dlhodobo nevyhovujúci. Z uvedeného vyplýva, že starostlivosť o rozvoj územia obce a starostlivosť o potreby obyvateľov je jednou zo základných úloh obce pri výkone samosprávy. Výskyt invázneho nepôvodného druhu na území obce môže mať negatívny vplyv na biologickú rôznorodosť a môže viesť k zhoršeniu jej životného prostredia a zdravia obyvateľov. Dôležité je preto zodpovedne pristupovať k odstraňovaniu invázneho nepôvodného druhu, upozorňovať vlastníkov, správcov alebo užívateľov pozemkov na miesta výskytu invázných nepôvodných druhov prostredníctvom webovej stránky a úradnej tabule obce. Inšpekcia je toho názoru, že skutkový stav bol náležite zistený a preukázaný, a preto bolo rozhodnuté tak, ako je uvedené vo výrokovvej časti tohto rozhodnutia.

Poučenie

Proti tomuto rozhodnutiu možno podať na Slovenskú inšpekciu životného prostredia, Inšpektorát životného prostredia Banská Bystrica odvolanie do 15 dní odo dňa doručenia rozhodnutia účastníkovi konania. Ak toto rozhodnutie po vyčerpaní prípustných riadnych opravných prostriedkov nadobudne právoplatnosť, jeho zákonnosť môže byť preskúmaná súdom.

JUDr. Denisa Masná
riadiateľka inšpektorátu

Informatívna poznámka - tento dokument bol vytvorený elektronicky orgánom verejnej moci

IČO: 00156906 Sufix: 10003

Doručuje sa

Obec Budča, Lhenická 33, 96233 Budča, Slovenská republika

Na vedomie

Po nadobudnutí právoplatnosti:

Štátna ochrana prírody Slovenská republika, Tajovského 28B, 974 01 Banská Bystrica